

Ministrstvu za kulturo RS

Datum: 29.4.2011

ZADEVA: Stališče Sveta Slovenskega filmskega centra – javne agencije Republike Slovenije k ***Analizi na področju (avdiovizualne) kulture s predlogi ciljev za Nacionalni programa za kulturo 2012-2015*** Ministrstva za kulturo RS

Spoštovani,

Svet Slovenskega filmskega centra – javne agencije Republike Slovenije podaja na *Analizo stanja na področju kulture s predlogi ciljev za Nacionalni program za kulturo 2012-2015* v okviru javne razprave, ki jo organizira Ministrstvo za kulturo RS, naslednje pripombe (niso razvrščene po pomenu!):

1) Pretirano poudarjanje kinematografije kot gospodarske dejavnosti vodi v popolnoma drugačno in nesprejemljivo logiko vrednotenja, upravljanja in strateškega usmerjanja razvoja kot izhodišče, da je slovenska kinematografija oziroma avdiovizualna ustvarjalnost prvenstveno kulturna dejavnost. Obstaja utemeljena bojazen, da bosta takšna percepcija in vodenje področja vodila v še manjša vlaganja države v to področje in posledično postopno prepuščanje majhne nacionalne kinematografije trgu, ne glede na malo bolj odprt evropski prostor njeni podpori. To bi namreč lahko resno ogrozilo pomembno in občutljivo dejavnost slovenske AV ustvarjalnosti in njenega postopnega preboja v mednarodni prostor, v katerem konkurirajo precej večje in tržno tudi močnejše kinematografije.

2) V analizi je Radiotelevizija Slovenija – kot eden ključnih dejavnikov avdiovizualne kulture – spregledana in izvzeta iz konteksta sistemske podpore filmski kulturi. Je namreč najpomembnejši generator in partner v različnih sferah AV kulture.

3) Čeprav je bil Slovenski filmski center – javna agencija vpisan v sodni register 20. 1. 2011, analiza (iz meseca marca 2011) o osrednji instituciji še vedno govori kot o Filmskem skladu Republike Slovenije – javnem skladu.

4) Analiza Filmskemu studiu Viba film Ljubljana očita zastarelost, nefleksibilnost, posege na trg ipd., pri tem pa ne poudari, da Viba ni (kar je sicer očitno iz podatkov) zadostno financirana pri nabavi opreme, da jo prav država »sili« na trg ter da je nefleksibilnost Vibinih delavcev posledica delovnopravne zakonodaje in ne specifična Vibe. Najbolj pa skrbi, da se zdi eden od ključnih ciljev sedanje kulturne politike vzpostaviti politično-pravno podlago za izročitev Filmskega studia Viba film Ljubljana javno-zasebnemu partnerstvu, ne da bi bile strokovni javnosti predstavljeni možni modeli upravljanja ter ustrezne študije in projekcije tovrstnega delovanja. Nacionalni program za kulturo ne sme brez ustreznih podlag opravičiti privatizacije oz. javnega-zasebnega partnerstva v okviru edinega javnega izvedbeno-tehničnega zavoda v Sloveniji. Tu morda tiči eden ciljev aktualne politike Ministrstva za kulturo RS na filmskem in avdiovizualnem področju, s katero pa se nikakor ni mogoče strinjati.

5) Analiza ne vzpostavi primerjave s financiranjem drugih dejavnosti in (zavajajoče) govori o veliki količini denarja, ki naj bi ga država namenjala kinematografiji, kar je daleč od resnice (»gre torej za izjemno visoka proračunska sredstva, namenjena filmski dejavnosti«). Primerjave z velikimi evropskimi filmskimi narodi ali že s severnimi sosedi pokažejo, da je trditev povsem neustrezna in celo zavajajoča.

6) Pričakovanje, da bo digitalizacija pocenila produkcijo, je neargumentirano in zavajajoče. Digitalizacija se nanaša le na del produkcijskih stroškov, ki v celotni strukturi proračuna posamezne produkcije predstavljajo manjši in ne bistveni delež. Digitalizacija je kompleksen in ne kratkotrajen proces, zato je potreben premisleka tako v smislu postopnih strateških korakov kot financiranja. Vključuje tako področje produkcije kot področje distribucije, hkrati na novo definira produkcijski proces in produkcijska razmerja. Zato je ad hoc ocena o pocenitvi produkcije preveč površna in ne vključuje temeljitega premisleka.

7) Dokument v razpravi priznava s strani nevladnega sektorja samo producente – ustvarjalci so skoraj v celoti spregledani, kar je nedopustno, a očitno povsem v skladu z opaženim pod pripombo št. 1.

8) Trditev »z občasnimi pomisleki dela strokovne javnosti« v zvezi s financiranjem AGRFT skriva enostavno dejstvo, da se nobeni ekipi Ministrstva za kulturo doslej ni uspelo z ministrstvom, pristojno za visoko šolstvo, domeniti za priznavanje specifične študija umetnosti in skupnega, neposrednega sofinanciranja umetniških produkcij; namesto navajanja navedenih virov bi v tem dokumentu pričakovali cilj: ureditev sofinanciranja študijskih umetniških produkcij, ki nastajajo v okviru javno priznanih umetniških visokošolskih študijskih programih v Republiki Sloveniji. Če gre za resno analizo, potem ostajajo takšne trditve o »občasnih pomislekih strokovne javnosti« le na ravni vtisa. Potrebno je definirati, za kakšne pomisleke gre in šele nato bi lahko pretehtali njihovo morebitno utemeljenost.

9) Analiza postreže s povsem neutemeljeno in neumestno trditvijo: – »Izjema so ustvarjalci in profesionalci, ki veljajo za vrhunske in so torej angažirani tudi v visokih komercialnih (reklamnih) produkcijah ...« Ta trditev, povsem v skladu s konceptom, ki smo jih že zaznali v 1. in 7. pripombi, razgalja domnevo, da je edino „zdravo“ ustvarjalno jedro na področju avdiovizualnega ustvarjanja trenutno v slovenski »reklamarski« srenji. S tem analiza povsem neupravičeno izriva priznane slovenske ustvarjalce nekam na rob. Je to mar odnos Ministrstva za kulturo RS oz. predlagatelja

do avdiovizualnega področja in ustvarjalcev na tem področju?

10) Točka 8 (CILJI IN UKREPI, strani 230 in dalje) »Analize...«:

Predlagatelj v prvi točki govori o »krepitvi gospodarskega sektorja televizijske in filmske produkcije«. Če je torej televizijska in filmska produkcija »gospodarski sektor«, kaj ostane kulturi? Nadalje: »dodeljevanje sredstev podjetjem«. Kaj pa ustvarjalci, izvajalci, skratka, kaj pa program in kvaliteta projekta kot (prednostni) kriterij? In: »povezave Filmskega studia Viba film Ljubljana s sorodnimi podjetji v zasebni lasti«. Na katere temelje (študije, zagotovila, ponudbe ipd.) je oprta misel, da so »podjetja v zasebni lasti« pripravljena »vlagati v dejavnost, razvijati profesionalne kadre in več tržiti v širšem evropskem kontekstu«? V »pričakovanih rezultatih prve točke« predlagatelj pričakuje »kvantitativno večjo filmsko produkcijo oz. produkcijo neodvisnih producentov«, pri tem, da se subvencijska sredstva v primerjavi z zadnjim obdobjem bistveno ne povečujejo. Na katerih temeljih torej stoji to pričakovanje? Zakaj ni raje zapisano, koliko česa naj bi se produciralo? Vsaj tako kot v iztekajočem se NPK-ju.

V drugi točki, ki govori o sistemski digitalizaciji, predlagatelj v pričakovanih rezultatih sklepa, da digitalizacija v fazi produkcije pomeni »manjše produkcijske stroške in krajši čas produkcije«. Na osnovi katerih strokovnih in primerjalnih ekspertiz?

V tretji točki, »razpršitvi financiranja« se bralcu ponuja sklep: iz javnih sredstev bodo financirana podjetja, »ki izkazujejo uspešno dejavnost na področju trženja, učinkovite izrabe sredstev in vlaganja v projekte (iz prve točke)«, projekti/programi pa »z vzpostavitvijo celotnega sistema spodbud za vlaganje v filmske in televizijske projekte...« iz zasebnih sredstev. »Davčne olajšave in spodbude« pa glede na zgodovino »želja« v to smer najbrž niso več kot še vedno: stremljenje!

Glede na zapisano je stališče Sveta SFC, da je »Analiza stanja na področju kulture s predlogi ciljev za nacionalni program za kulturo 2012-2015« za filmsko področje oz. področje AV kulture v celoti gledano nedodelana, mestoma strokovno pomanjkljiva, nemalokrat idejno tezna, predvsem pa na izrazito kulturno in umetniško področje brez zanesljive argumentacije vpeljuje gospodarske (že skoraj neoliberalne ekonomske) koncepte. Takega osnutka za NPK 2012-2015 Svet SFC ne more podpreti.

Lep pozdrav!

Svet Slovenskega filmskega centra – javne agencije RS

prof. Igor Šmid
predsednik

